

Річний звіт про результати діяльності у сфері відновлення за 2023 рік

Цей документ складено Офісом Координаторки системи ООН в Україні від імені усієї команди ООН в Україні.

На обкладинці:

Курахове, Донецька область

1 січня 2024 року

Зруйновані і спустошені вулиці міста. З Нового року на сході України посилюються обстріли. Гуманітарна ситуація в прифронтових районах стає дедалі складнішою. Щодня родини у Харківській, Донецькій та Запорізькій областях змушені залишати свої домівки, прямуючи назустріч невизначеності. Підтримка вимушених переселенців є одним із пріоритетів для ООН в Україні.

Фото: ЮНІСЕФ / Олексій Філіппов

Зміст

1.	Вступне слово Координаторки системи ООН в Україні	4
2.	Команда ООН в Україні	5
3.	Ключові події у 2023 році	6
4.	Огляд основних досягнень	8
	Дані для планування відновлення	12
	Розбудова інституційної спроможності національних партнерів	15
	Відновлення інфраструктури, розчищення завалів, розмінування	17
	Соціальний захист	19
	Освіта	22
	Охорона здоров'я	24
	Продовольча безпека	26
	Засоби до існування та підтримка приватного сектора	28
	Енергетика і навколишнє середовище	30
	Ґендерна рівність і права людини	32
5.	Партнерство та фінансування задля відновлення	33
6.	Набуті уроки	34
7.	Ключові напрями діяльності ООН в Україні у 2024 році	35
	Додаток 1 Ключові результати гуманітарного реагування у 2023 році	36

1. Вступне слово Координаторки системи ООН в Україні

На третьому році повномасштабного російського вторгнення, лихо війни продовжує завдавати невимовні страждання та горе народу України. Вторгнення, яке є грубим порушенням Статуту ООН і міжнародного права, призвело до загибелі та поранення тисяч мирних жителів, масового руйнування об'єктів інфраструктури, зокрема сотень тисяч будинків, лікарень і шкіл, і глибоко травмувало людей, незалежно від близькості до лінії фронту. Війна підірвала українську економіку, звівши нанівець здобутки у сфері розвитку, досягнуті за останні роки, і призвела до зuboжіння майже 25% населення.

Народ України бере на себе надскладне завдання відновлення після руйнувань, спричинених вторгненням. З надзвичайною та надихаючою рішучістю, незалежно від того, чи знаходяться вони поблизу лінії фронту чи в громадах, де знайшли безпечний прихисток, українці підтримують один одного, щоб забезпечити функціонування громад, роботу невеликих магазинів, ремонт і відбудову шкіл з облаштуванням укриттів, щоб діти могли відвідувати школу, реконструкцію лікарень і поліклінік, ремонт доріг і мостів, розмінування сільськогосподарських угідь і об'єктів критичної та соціальної інфраструктури.

Організація Об'єднаних Націй, гуманітарна спільнота та наші партнери з розвитку продовжують безупинну роботу для забезпечення того, щоб люди, які пережили жахи війни, отримували допомогу, необхідну для задоволення їхніх найнагальніших потреб, а також щоб створити умови для їх відновлення. У 2023 році понад 11 мільйонів людей отримали життєво необхідну гуманітарну допомогу. Це стало можливим завдяки зусиллям понад 500 організацій, – майже 70% із них українські НУО, – нашій тісній співпраці з органами влади та своєчасній підтримці з боку донорів.

Ми також масштабували зусилля з підтримки відновлення, впроваджуючи дедалі більше заходів, які пропонують людям довгострокові рішення та забезпечують можливості знову стати на ноги. ООН зробила значний внесок у шлях України до процвітаючого майбутнього, надаючи підтримку у забезпеченні ефективного збору та аналізу даних для визначення пріоритетів відновлення, включно з Третьою швидкою

оцінкою завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA) й Звітом «Оцінка потреб після катастрофи на греблі Каховської ГЕС» (PDNA), створенням платформ для залучення громад до прийняття рішень та форумів для об'єднання Уряду, донорів та громадянського суспільства, підтримкою малого бізнесу, ремонтом об'єктів життєво важливої інфраструктури, сприянням розмінуванню і багатьма іншими заходами.

Організація Об'єднаних Націй – 3000 наших співробітників і 24 агенції – сповнена рішучості продовжувати підтримувати пріоритети Уряду у процесі відновлення шляхом забезпечення інвестицій в громади, людський капітал і національні системи в Україні, а також того, щоб в процесі відновлення були враховані особливі потреби жінок, осіб з інвалідністю та маргіналізованих верств населення.

Незважаючи на досягнутий прогрес, цих зусиль недостатньо, щоб припинити страждання та ліквідувати руйнівні наслідки вторгнення Росії в Україну. Світ і міжнародна спільнота не можуть прийняти війну як нову реальність. Жити під постійними обстрілами, з постійним відчуттям страху – ненормально. Тому війна як стан існування людей в Україні не повинна бути нормалізована. Ми повинні докладати всіх зусиль для встановлення справедливого миру відповідно до Статуту ООН.

Деніз Браун

Координаторка системи ООН в Україні

2. Команда ООН в Україні

Структури, що є резидентами

Структури, що не є резидентами

3. Ключові події у 2023 році

Війна Росії проти України, різка ескалація якої відбулася в лютому 2022 року, продовжила активізуватися протягом 2023 року, спричиняючи величезні людські втрати, руйнування, переміщення, збитки та страждання.

Вторгнення, яке почалося на Сході країни у 2014 році, досягло 10-річної позначки у 2024 році, і характеризується постійним руйнуванням об'єктів критичної, соціальної та економічної інфраструктури, порушенням роботи основних служб та масовими економічними потрясіннями. Жахливі наслідки в контексті гуманітарних потреб, а також потреб з відновлення та відбудови продовжують посилюватись.

Упродовж 2023 року Україна зазнавала постійних ракетних атак і атак безпілотниками по всій території, вздовж лінії фронту велися важкі бої і відбулися катастрофічні інциденти, як-от руйнування греблі Каховської ГЕС, які збільшили масштаби і так значних людських, соціальних та економічних втрат від війни.

Рік розпочався з хвиль масованих авіаударів по об'єктах енергетичної інфраструктури (тепло- та електропостачання), залишивши українців у холоді та темряві посеред суворої зими. Незважаючи на зменшення числа атак на енергетичну інфраструктуру до весни, будинки, школи, системи водопостачання та лікарні продовжували зазнавати руйнувань, а мирні жителі щодня гинули та отримували поранення. У середині 2023 року атаки на портову та зернову інфраструктуру після припинення Чорноморської ініціативи Російською Федерацією створили додаткові проблеми для експорту сільськогосподарської продукції з України, що ще більше вплинуло на фермерів, які й без того страждають через значне забруднення угідь мінами та вибухонебезпечними предметами. Рік завершився сплеском невибіркових атак і повітряних нападів на населені пункти, що підкреслює постійну тактику Росії щодо загибелі цивільних осіб та порушення міжнародного гуманітарного права.

Хоча реальні цифри, очевидно, набагато вищі, на сьогоднішній день ООН підтвердила вбивство або поранення понад 30 тис. цивільних осіб, зокрема 1822 дітей, і їх кількість з кожним днем зростає. З моменту ескалації війни в лютому 2023 року на заклади охорони здоров'я було скоєно понад 1600 атак. За той же період було пошкоджено або зруйновано понад 3800 навчальних закладів і понад 2 мільйони будинків. Станом на січень 2024 року 14,6 мільйона осіб потребують гуманітарної допомоги, 3,6 мільйона осіб є внутрішньо переміщеними особами, а 6,34 мільйона українців стали біженцями в країнах Європи.

Вторгнення Росії звело нанівець 15-річні зусилля щодо зменшення масштабів бідності в Україні, особливо серед сімей з дітьми. За оцінками, приголомшливі 80% дітей в Україні нині живуть у бідності. Понад 25% домогосподарств купують менше видів продуктів харчування через брак доходів, 14% змушені позичати кошти для покриття базових потреб, а 12% не можуть оплатити житлово-комунальні послуги.

Незважаючи на війну, економіка України продовжує демонструвати певну стійкість. Спостерігається поступове зниження рівня безробіття, однак втрата робочих місць і доходів домогосподарств залишається значною. Безробіття та неповна зайнятість більш поширені серед внутрішньо переміщених осіб: заробітна плата є основним джерелом доходу лише 30% домогосподарств переміщених осіб, а джерелом доходу 24% є державні виплати. Станом на квітень 2023 року 72% зареєстрованих безробітних становили жінки. Довгостроковий вплив переміщення за межі України на людський капітал, демографію та зростання ще належить оцінити.

\$486 млрд

загальні потреби у відновленні й відбудові

\$152 млрд

прямі збитки, які було завдано будівлям та інфраструктурі

1,600

атак на заклади охорони здоров'я

3.6 млн

є внутрішньо переміщеними особами

Лежине, Запорізька область

Жовтень 2023 р

Постійні бомбардування і бойові дії неодноразово викликали пошкодження водопровідних систем Запорізької області. В Лежиному Валентина і її сусіди стикаються з постійними перебоями постачання. Ситуація в області погіршилася в червні 2023 року після руйнування греблі Каховської ГЕС, яка колись була джерелом питної води для понад 700 тис. осіб на півдні України. ООН працює з органи влади для підтримки відновлення пошкодженої інфраструктури, в тому числі в Лежиному.

Фото: ЮНІСЕФ / Катя Клочко

Оскільки війна триває, потреби у відновленні й відбудові продовжують зростати з кожним днем. Згідно з Третьою швидкою оцінкою завданої шкоди та потреб на відновлення, станом на кінець грудня 2023 року будівлям та інфраструктурі було завдано прямих збитків на 152 мільярди доларів США. Найбільше постраждали: житловий сектор (майже 56 мільярдів доларів США, або 37% від загальних збитків), транспорт, торгівля та промисловість, енергетика та сільське господарство. Збитки докільню складно кількісно визначити; вони впливатимуть на життя багатьох майбутніх поколінь жителів України. Станом на 31 грудня 2023 року потреби у відновленні й відбудові оцінюються у 486 мільярдів доларів США.

У той час як вторгнення Росії матиме далекосяжні наслідки для всієї України, громади постраждали по-різному. Деякі з них приймають велику кількість переміщених осіб, у яких може не бути безпечного та придатного місця для повернення найближчим часом через триваючі військові дії. Такі громади потребують значної підтримки для забезпечення житлом, послугами, засобами до існування та збереження соціальної єдності.

Інші громади на звільнених від російської окупації територіях готові активізувати зусилля з відновлення й відбудови, створюючи умови для добровільного повернення як внутрішньо переміщених осіб, так і біженців з-за кордону.

Тим часом громади у східних і південних регіонах України, розташовані найближче до лінії фронту, безпосередньо потерпають від військових дій і атак і потребують значної гуманітарної допомоги.

80%

дітей в Україні
живуть у бідності

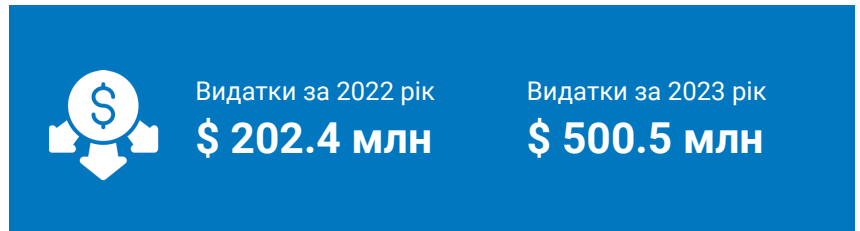
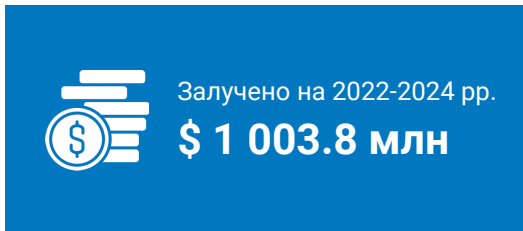

2 млн

житлових будинків
було пошкоджено

4. Огляд основних досягнень

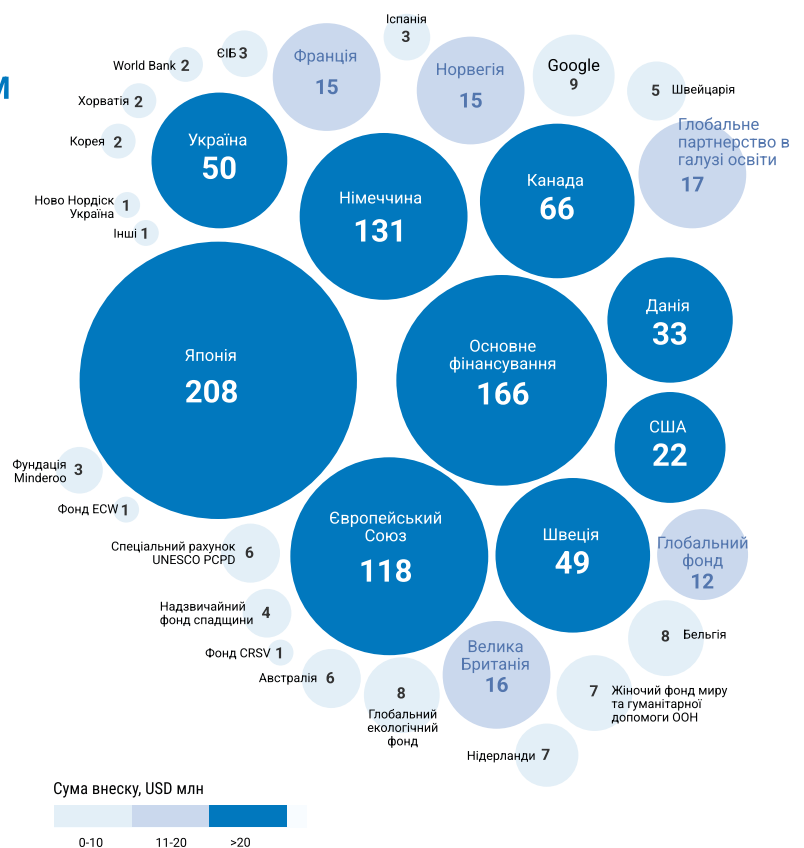
Фінансовий огляд, 2022-2024 рр.

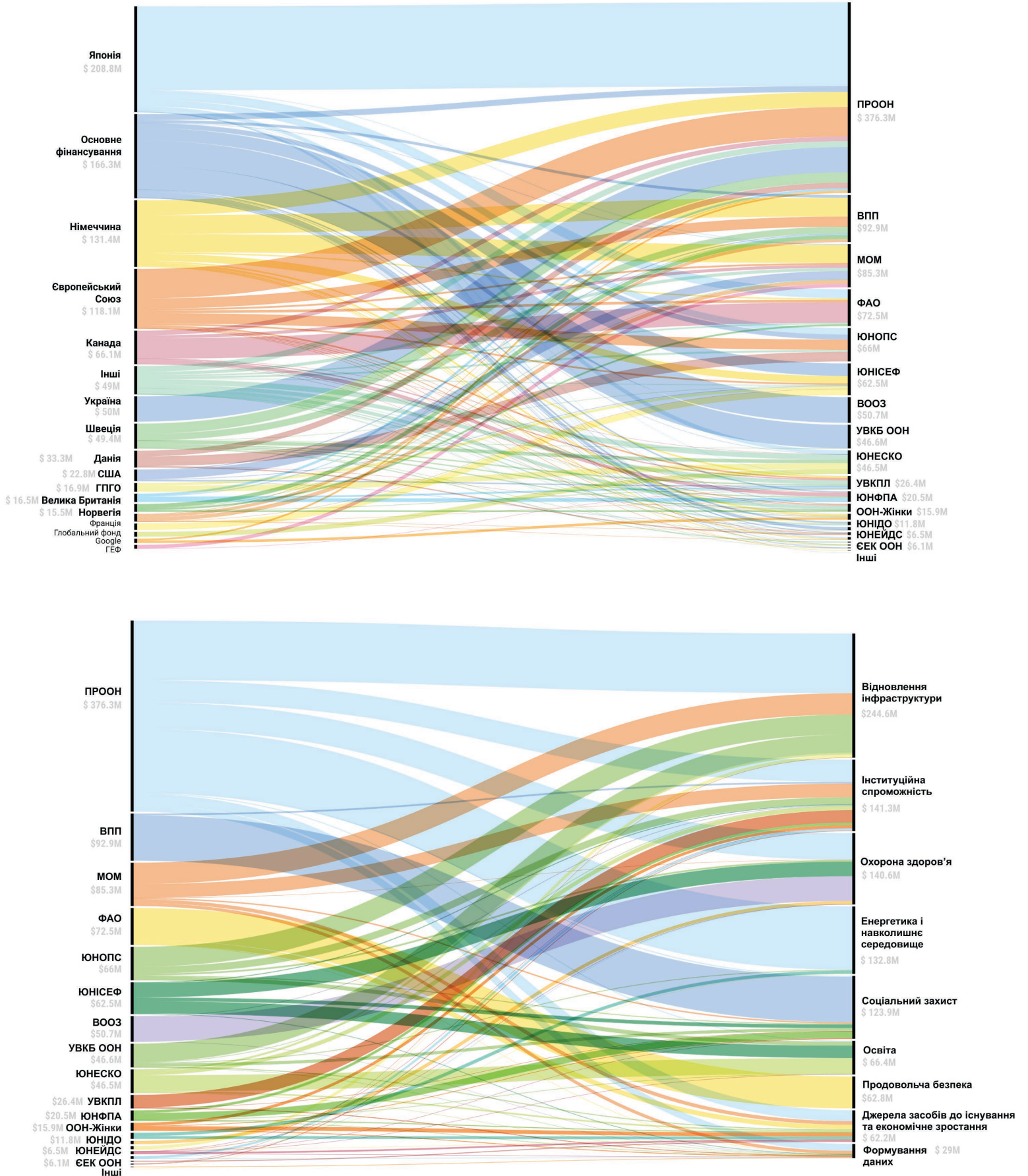
Видатки за галузями за 2023 рік

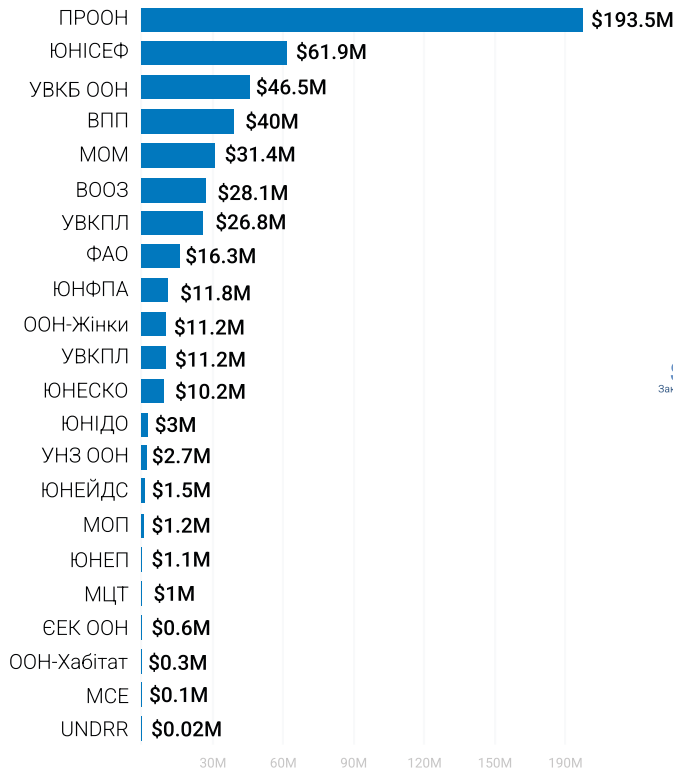
Основні донори та суми внесків

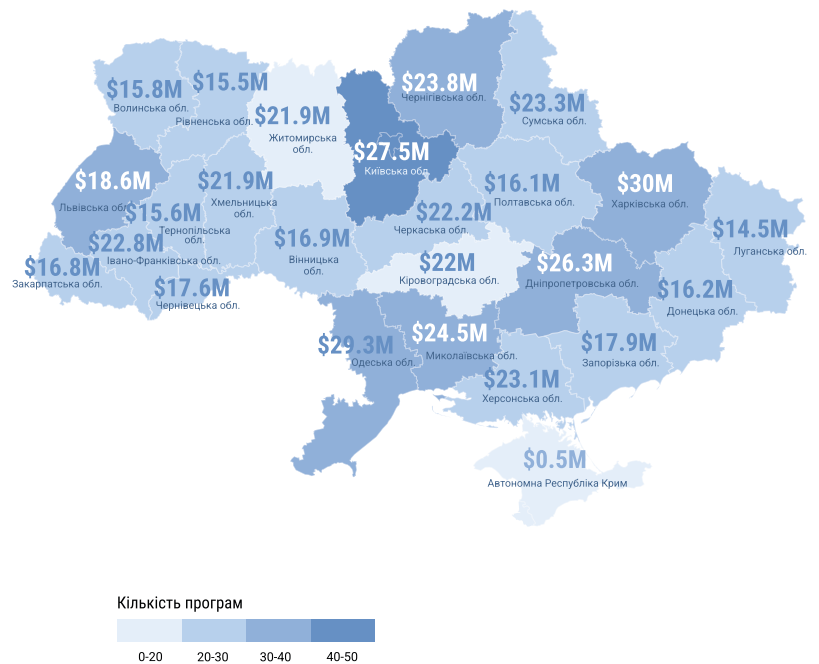
Діаграма видатків за 2023 рік

Видатки за агенціями за 2023 рік

Кількість програм і видатки за регіонами – у 2023 р

Основне фінансування та багатосторонні партнерські цільові фонди

ООН в Україні дякує партнерам, які підтримали її роботу внесками в основні кошти та багатосторонні партнерські цільові фонди і прийняли ключові принципи Договору про фінансування відповідно до реформи системи розвитку ООН. У 2023 році сума основних коштів збільшилась з 10% до 15% освоєних коштів. Основні кошти, наприклад, були ключовим ресурсом для ООН для забезпечення швидкого та адаптивного реагування на надзвичайні ситуації у 2023 році, як-от руйнування греблі Каховської ГЕС..

*Основні донори організацій ООН в Україні

Приватне фінансування: кошти, що надходять від приватного сектору, фондів та окремих осіб, є ключовим внеском до основних коштів ООН.

Створення нового Фонду відновлення українських громад у 2023 році стало можливим завдяки першому внеску Уряду Данії, та подальшим щедрим внескам урядів Люксембургу та Республіки Корея.

Огляд результатів

2

нових автотрансформатора (330кВ, 220 МВА) надано та встановлено

44

підприємства теплокомуненерго модернізовано та реконструйовано

13

когенераційних електростанцій та теплових установок побудовано

10

децентралізованих газових теплоцентралей побудовано

6 млн

людей отримали підтримку завдяки побудові нових об'єктів енергетичної інфраструктури

2,145

підприємствам малого та середнього бізнесу надано підтримку

175,332

сільських домогосподарства забезпечені насінням та кормами для худоби

6,000

сільгоспвиробників забезпечені насінням для виробництва 94000 метричних тонн зерна

6 млн

метричних тонн зерна і насіння олійних культур зберігаються у нових або відремонтованих сховищах

318,353

особи пройшли навчання новим професійним навичкам

1,105

робочих місць створено або збережено

33,000

заявок на 16 нових цифрових сервісів отримано у Дії

104,000

смарт-екранів, ноутбуків і планшетів надано викладачам і студентам

5.1 млн

матерів і дітей отримали послуги первинної медико-санітарної допомоги

2,110

закладів охорони здоров'я отримали обладнання та матеріали

105,576

дітей отримали планові щеплення в ранньому віці

186,951 м²

квадратний метр території очищено від завалів та (або) вибухонебезпечних предметів

1.7 млн

осіб отримали підтримку завдяки ремонту та відбудові об'єктів соціальної інфраструктури

995

шкіл відремонтовано або відбудовано

1.3 млн

дітей мають доступ до безпечного навчання

400

громадам надано підтримку щодо планування та бюджетування відновлення

Дані для планування відновлення

Упродовж 2023 року ООН в Україні підтримала низку важливих ініціатив зі збору даних, які відіграли ключову роль у формуванні пріоритетів і планів уряду в контексті відновлення. Друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA), розпочата у березні 2023 року, була виконана спільно Світовим банком, Урядом України, Європейським Союзом та ООН в Україні. Експерти з понад десяти агенцій ООН надали дані та проаналізували ключові розділи, зосередивши увагу на впливі війни на людей. Процес і результати лягли в основу підходу ООН до інклюзивного відновлення громад протягом 2023 року, включаючи створення Фонду відновлення українських громад.

Крім того, в червні 2023 року 12 агенціями ООН було проведено Оцінку впливу війни на людей (HIA) з метою надання підтримки уряду в процесі розробки політики забезпечення захисту від додаткових втрат людського капіталу, а в жовтні 2023 року було опубліковано Звіт «Оцінка потреб після катастрофи на греблі Каховської ГЕС» (PDNA), підготовлений ООН, Урядом України та Київською школою економіки. У PDNA висвітлюються довгострокові руйнівні наслідки війни для довкілля та сільського господарства та використовується інноваційна методологія дистанційного зондування для визначення масштабів руйнувань житлового та культурного фонду.

Уроки, набуті з RDNA2, PDNA та HIA, полягають у важливості залучення субнаціональних органів влади до збору даних та визначення потреб і пріоритетів з метою забезпечення того, щоб урядова політика щодо відновлення базувалася на фактичних даних і відображала досвід громад і людей в Україні, а також важливості вдосконалення аналізу, необхідного для формування більш ефективної політики відновлення з урахуванням ґендерних аспектів. ООН використовувала оцінки для висвітлення історій людей, які постраждали від руйнування інфраструктури та будинків, і спільної з урядом розробки політики і програм, які безпосередньо спрямовані на задоволення потреб тих, хто постраждав від руйнувань, зокрема переміщених осіб, лікарів, медсестер і пацієнтів, учителів і учнів, сільських домогосподарств. Процес збору даних у рамках підготовки RDNA3, розпочатий наприкінці 2023 року, передбачав підготовку першого консультативного ґендерного підрозділу, який містить важливі дезагреговані дані та аналіз для формування політики та здійснення планування відновлення у 2024 році. ООН також продовжує розвивати незалежну платформу для документування підтвердженої шкоди культурному фонду.

Ці оцінки та дані відіграли вирішальну роль у формуванні адвокаційної діяльності ООН щодо подальшої підтримки процесу децентралізації, важливості залучення субнаціональних органів влади до відновлення та зосередженості Міністерства відновлення на визначенні п'яти пріоритетів RDNA в контексті екстреного відновлення (житловий фонд, енергетика, розмінування, приватний сектор та соціальна/критична інфраструктура) у рамках відновлення на рівні громад. У 2023 році міністерство створило Команду підтримки громад, розпочало оновлення Державної стратегії регіонального розвитку та створило Координаційну раду з питань регіональної політики.

253

проведені оцінки, результати яких безпосередньо лягли в основу процесу планування та реалізації національних заходів реагування, відновлення та відбудови

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 29 млн

Видатки

2022 **\$ 8.1 млн**

2023 **\$ 19.7 млн**

ТЕНДЕНЦІЇ

Значні прогалини в соціально-економічних даних обумовлені обмеженістю спроможності та ресурсів уряду для збору даних, а також обмеженнями, передбаченими воєнним станом.

ПРОБЛЕМИ

Поки тривають війна та руйнування, відповідні базові дані та цільові показники буде важко визначити.

Зосередженість уваги ООН на обсягах збитків і руйнувань у громадах була доповнена заходами щодо покращення збору даних про людський розвиток і вплив війни на соціально-економічні показники. У рамках збору даних для розробки Плану гуманітарних потреб і реагування (HNRP) на 2024 рік, у середині 2023 року ООН співпрацювала з національними експертами для розробки інноваційної методології оцінки чисельності населення в умовах України, де перепис не проводився з 2001 року, режим воєнного стану передбачає обмеження збору і поширення даних, з 2022 року спостерігається значне переміщення населення, а фізичний доступ для збору даних у громадах уздовж лінії фронту та окупованих Росією обмежений.

Для здійснення гуманітарної оцінки чисельності населення з субнаціональною дезагрегацією за статтю та віком, ООН оцінювала та використовувала кращі наявні джерела, від різних національних адміністративних систем та історичних даних щодо демографічних тенденцій до загальнонаціональних даних користувачів мобільних телефонів і даних відстеження гуманітарного переміщення населення. Цей набір даних, сформований для прийняття короткострокових гуманітарних рішень, потім був надісланий уряду, Державній службі статистики та субнаціональним органам влади для використання під час планування відновлення та забезпечення використання зацікавленими сторонами гуманітарної допомоги та відновлення спільних даних та аналізу для розробки заходів. У 2024 році ООН поділиться набутими уроками, досвідом і принципами моделювання з Державною службою статистики та Інститутом демографії та соціальних досліджень для вдосконалення та посилення національного моделювання для оцінки чисельності населення та розробки Національної демографічної стратегії у 2024 році.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Заснований на даних стратегічний підхід до інклюзивного відновлення громад та розвитку людського капіталу.
- Розробка нового національного переліку індикаторів ЦСР

Інклюзивне відновлення громад на основі даних

Упродовж 2023 року ООН надавала підтримку громадам у рамках реалізації багаторівневих гуманітарних заходів, заходів у галузі розвитку та соціальної згуртованості. У рамках Робочої групи з планування довгострокових рішень та відновлення на рівні громад Організація Об'єднаних Націй, місцеві органи влади та партнери з громадянського суспільства розробили спільну аналітичну основу для використання при розробці інклюзивних планів відновлення громад на основі фактичних даних. Ці плани відображають потреби та враховують думки маргіналізованих верств населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, осіб, які повернулися та приймаючих громад з метою сприяння більш інклюзивному відновленню.

Прикладами спільних заходів ООН щодо відновлення громад є м. Ізюм у Харківській області та с. Іванків у Київській області, де зусилля ООН були об'єднані з діяльністю місцевих органів влади та організацій громадянського суспільства. Вони сприяли розчищенню завалів, гуманітарному розмінуванню, відбудові житлового фонду та об'єктів соціальної інфраструктури, наданню базових послуг, послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, юридичної підтримки для оформлення або внесення змін до актів цивільного стану, документів на житло, землю та майно, забезпеченню засобів до існування та створенню робочих місць.

В м. Ізюм до кінця 2023 року приблизно 55% із 111 259 гектарів замінованих угідь було очищено та визнано безпечними для обробітку; робота з розмінування решти 45% триває. Тисячі дрібних фермерів було надано гранти на сільськогосподарські ресурси, а 15 тис. осіб отримали багаточільову грошову допомогу, спрямовану

на підтримку засобів до існування. Крім того, завершено ремонт 425 житлових будинків, ремонт ще 800 триває. Близько 6000 людей отримали комплекти для організації тимчасового житла, а 110 домогосподарств отримали будівельні матеріали. У м. Балаклія завершено експертизу відбудови обласної лікарні та шкіл та розпочато відновлювальні роботи. Крім того, у м. Балаклія та с. Борова завершено ремонт систем водопостачання, водовідведення та тепlopостачання. Також було надано психологічну та психосоціальну підтримку 1400 жінкам, дівчатам, чоловікам і хлопцям.

У с. Іванків малим і середнім підприємствам було надано гранти та матеріальну підтримку для відновлення діяльності, а також було проведено навчання ВПО з метою сприяння їх виходу на місцевий ринок праці. Було проведено розчищення завалів та відновлення об'єктів інфраструктури, зокрема школи, а також ремонт 350 будинків і квартир, а 18 сімей отримали збірні будинки, придбані у місцевих підприємств. Було відремонтовано два центри колективного проживання, що передбачало покращення доступності для осіб з інвалідністю, облаштування ігрових кімнат для дітей, модернізацію кухні та утеплення. Створено модульний центр надання адміністративних послуг, який забезпечує видачу свідоцтв про народження, соціальних виплат, виплату пенсій та надання інших державних послуг. Триває реконструкція Іванківського комунального водогону, який обслуговує понад 10 тис. мешканців; відновлено три культурно-молодіжні центри.

Розбудова інституційної спроможності національних партнерів

Упродовж 2023 року ООН продовжувала реалізувати спільні зусилля щодо розбудови інституційної спроможності та надання комплексних рекомендацій стосовно політики з таких ключових питань, як інклюзивне відновлення громад, сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, ґендерна рівність, житлова політика, захист культурної спадщини та надання цифрових послуг.

Спираючись на оперативну діяльність ООН, особлива увага була зосереджена на розвиткові партнерських відносин з субнаціональними органами влади та розширенні можливостей для покращення надання послуг на місцевому рівні та інституційної спроможності щодо планування та реалізації відновлення. Було надано підтримку у відкритті шести нових обласних Офісів відновлення, розбудовано інституційну спроможність чотирьох Агенцій регіонального розвитку, більше 400 громад отримали підтримку щодо бюджетування та планування відновлення. У 2023 році уряд прийняв Постанову № 812 про створення 24 регіональних Рад з питань ВПО (також при Київській міській державній адміністрації) за підтримки ООН. Ці Ради відіграють ключову роль у визначенні потреб ВПО для інтеграції в планування відновлення та сприяння забезпеченню доступу до житла.

На національному рівні Міністерство відновлення отримало підтримку в розробці та прийнятті нової Антикорупційної програми, в якій визначено понад 50 конкретних сфер ризику та заходів з пом'якшення. Представники структур ООН також увійшли до складу Робочої групи з питань житлової політики під головуванням міністерства для розробки нової житлової політики та сприяння виплаті компенсацій та терміновій відбудові житлового фонду. Нестача житла залишається основною проблемою, яка впливає на тривале переміщення населення.

Іншим важливим напрямком спільних зусиль ООН у 2023 році була Рамкова програма співробітництва між Урядом України та ООН щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом (СНПК). Для проведення розслідування, забезпечення судового переслідування, надання послуг і відшкодування постраждалим потрібні значущі нові політичні механізми та законодавство. Агенції ООН надали підтримку Генеральній прокуратурі, відповідним міністерствам, поліції, організаціям громадянського суспільства, надавачам послуг та іншим зацікавленим сторонам у створенні всеосяжного та спільного механізму прийняття рішень щодо СНПК за участі технічних експертів громадянського суспільства та агенцій ООН. Ця Робоча група підготувала проект Закону «Про статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, та невідкладні проміжні репарації», який було подано до Верховної Ради.

У січні 2023 року історичний центр м. Одеса було внесено до Списку об'єктів світової спадщини, які перебувають під загрозою зникнення; ООН надавала підтримку у підготовці та поданні відповідної документації. Понад 50 об'єктів культурної спадщини були пошкоджені внаслідок російських ракетних ударів влітку 2023 року; ООН надавала підтримку в документуванні руйнування об'єкта Світової спадщини та проведенні термінового ремонту.

98,197

представників уряду, місцевих органів влади, надавачів послуг, громадянського суспільства, громадських організацій, жіночих організацій, приватного сектора тощо взяли участь у заходах із розбудови спроможності

361

нових або змінених документів політик/законів/нормативних актів ухвалено та впроваджено для сприяння відновленню і відповідно до міжнародних стандартів

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 141.3 млн

Видатки

2022 \$ 40.7 млн

2023 \$ 61.1 млн

ТЕНДЕНЦІЇ

- У контексті зведення нанівець попередніх досягнень щодо ЦСР та відновлення уваги до процесу вступу до ЄС, уряд продемонстрував значну відданість реформам політики та зміцненню систем.
- Реформа децентралізації триває, і місцеві органи влади потребують постійної підтримки для посилення планування відновлення та забезпечення надання послуг.

ПРОБЛЕМИ

Висока частка вакантних посад у міністерствах, обласних державних адміністраціях та органах влади громад.

Надання адміністративних послуг за допомогою цифрових інструментів залишається пріоритетом для забезпечення кращого задоволення потреб населення, яке переміщується. Упродовж 2023 року ООН підтримала 16 нових цифрових е-послуг у Дії, зокрема подання заяв на отримання допомоги на дитину одинокій матері або батьку, заяв на отримання допомоги для осіб з інвалідністю, заяв на отримання допомоги для особи, яка доглядає за хворою дитиною, заяв про скасування статусу внутрішньо переміщеної особи та заяв на отримання допомоги для ветеранів з інвалідністю. У 2023 році через Дію було подано понад

33 тис. заявок на отримання цих цифрових послуг. Держприкордонслужбі було надано підтримку щодо запровадження автоматизованої системи біометричної ідентифікації для скорочення часу очікування на кордоні; було забезпечено цифровізацію ключових консульських послуг МЗС для покращення доступності для українських біженців та надання пільг фермерам через цифрову систему Міністерства аграрної політики та продовольства. На основі інноваційного підходу ООН надала підтримку Держприкордонслужбі у розробці нової системи цифрового рекрутингу для визначення резерву співробітників та посадовців.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК

- Зміцнення національного потенціалу щодо виконання завдань ЦСР, особливо тих, які лежать в основі стандартів інтеграції в ЄС у фундаментальних сферах – права людини, ґендерна рівність, правосуддя, верховенство права, статистика та сильні інституції.

Сумська ОДА та Фонд відновлення громад ООН

Упродовж 2023 року кілька агенцій ООН надавали підтримку Сумській обласній державній адміністрації у реалізації заходів з відновлення. У 2022 році, одразу після звільнення, м. Суми розробило Дворічну стратегію відновлення Сумської області. Основна увага була зосереджена на переході від надання гуманітарної допомоги до впровадження заходів із відновлення громад. Сумська обласна державна адміністрація за підтримки ООН провела Форум відновлення у липні 2023 року, який зібрав міжнародних партнерів з розвитку, агенції ООН, громадянське суспільство, приватний сектор і громади для побудови партнерства та створення координаційної платформи задля відновлення. Завдяки Форуму та новим започаткованим партнерствам, Агенція регіонального розвитку отримала додаткову підтримку від ООН для зміцнення інституційної спроможності щодо управління даними та координації, а також створення Координаційної ради з питань відновлення. До складу Ради входять як гуманітарні партнери, так і партнери з відновлення, які впроваджують проекти в регіоні з метою забезпечення узгодженості, визначення пріоритетів, ефективності і прозорості.

Наявність чіткої стратегії, діючої системи координації та лідерства в Обласній державній адміністрації стали ключовими факторами для того, щоб у грудні 2023 року громади Сумщини були відібрані для надання першого стратегічного траншу з Фонду відновлення українських громад, спрямованого на розвиток місцевої економіки та агробізнесу.

Фонд відновлення українських громад робить інвестиції у відбудову житлового фонду, об'єктів енергетичної, соціальної інфраструктури, гуманітарне розмінування, підтримку засобів до існування та місцевого економічного розвитку. Такі заходи поєднуються з цільовою розбудовою інституційної спроможності щодо надання основних послуг та мобілізації громад. Фонд робить інвестиції в комплексний пакет підтримки, спрямований на створення сприятливих умов для людей, які постраждали від війни, для відновлення та повернення до звичного життя.

Відновлення інфраструктури, розчищення завалів, розмінування

Україна є однією з найбільш забруднених мінами країн у світі: більш ніж 174 000 км² території забруднені вибухонебезпечними предметами. Упродовж 2023 року пріоритетним для ООН було надання технічної експертної допомоги для підтримки переходу уряду до протимінної діяльності, орієнтованої на результат. Це передбачало створення покращеної та узгодженої національної координаційної структури протимінної діяльності та розробку проекту нової Національної стратегії з питань протимінної діяльності. У вересні 2023 року було створено нову Секторальну робочу групу під співголовуванням Першого віце-прем'єр-міністра, Посла Японії та Координаторки системи ООН в Україні з метою об'єднання високопоставлених національних і міжнародних партнерів і зацікавлених сторін стосовно бачення протимінної діяльності, орієнтованої на результат. Цей підхід зосереджується на забезпеченні безпечного повернення громадян та економічного відновлення шляхом надання пріоритету розмінуванню об'єктів комунального господарства, житлового фонду, іншої критичної інфраструктури та економічних активів, як-от сільськогосподарські угіддя.

У партнерстві з Міністерством економіки та Державною службою України з надзвичайних ситуацій ООН застосувала інноваційні технології, як-от дистанційне зондування, безпілотні літальні системи, супутникові зображення, штучний інтелект та передові комп'ютерні алгоритми для швидкого очищення та скасування статусу ймовірно небезпечних територій.

Враховуючи залежність України від сільськогосподарського сектору, додатковою інновацією стало проведення низки польових оцінок безпеки харчових продуктів з метою визначення потенційного хімічного забруднення ґрунту внаслідок бойових дій. Така оцінка спрямована на використання зібраних даних для розробки моделі прогнозування забруднення на основі розташування воронки на сільськогосподарських угіддях. Це дозволить ООН і уряду визначити пріоритетність розмінування орних земель, які, за оцінками, не містять ознак хімічного забруднення.

Окрім мінної небезпеки, поверненню громадян та відбудові перешкоджає велика кількість завалів, пошкоджених/нестабільно працюючих об'єктів інфраструктури. Азбест, хімічні речовини та небезпечні відходи забруднюють довкілля. ООН підтримала бізнес-модель комплексного розчищення завалів, яка передбачає оцінку збитків, розчищення завалів, транспортування, рециклінг, забезпечення обладнанням, безпечну утилізацію, включно з належним поводженням з небезпечними матеріалами, як-от міни, нерозірвані боєприпаси та азбест. ООН також підтримала перегляд нормативно-правової бази щодо розчищення завалів в Україні для приведення її у відповідність до нового контексту.

У 2023 році ООН забезпечила розчищення 114 237 м³ завалів у 681 місці, включаючи знесення 621 будівлі. Це приблизно 170 тис. тон уламків, 2172 м³ небезпечних відходів (1650 м³ азбесту та 522 м³ інших небезпечних уламків і відходів). У рамках нетехнічного обстеження було оцінено безпечність понад 81 593 м² місць розчищення завалів.

186,951 м²

території очищено від завалів та (або) нерозірваних боєприпасів

1,726,029

осіб скористалися відновленою інфраструктурою

29,141

особа скористалася сталими рішеннями у сфері забезпечення житла

Залучено у 2022-2024 рр.

\$244.6 млн

Видатки

2022 **\$ 7.3 млн**

2023 **\$ 149.9 млн**

Житомирська область

Жовтень 2023 р

Український розробник презентує свою інноваційну технологію протимінної діяльності під час тестування, організованого ПРООН у співпраці з Міністерством економіки та Київською школою економіки. ООН та партнери випробовують низку роботизованих технологій для розмінування, щоб допомогти Україні якомога швидше очистити свою сильно забруднену територію. Забруднення мінами загрожує як безпеці людей, так і економіці, а також створює величезні перешкоди для відновлення України після руйнувань, спричинених вторгненням Росії.

Фото: ПРООН /
Єлизавета Парубцова

Проводився ремонт будинків і квартир, також було встановлено 100 збірних будинків, розпочато реконструкцію багатоповерхових житлових будинків і транспортних мереж, залізничного полотна, пересувних мостів і спецтехніки. Будівництво та ремонт медичних та навчальних закладів супроводжувалися розробкою типових проєктів інклюзивних закладів.

ООН працювала над забезпеченням ремонту та відновлення пошкодженої та зруйнованої інфраструктури водопостачання та водовідведення. У результаті для понад 542 тис. людей у Черкаській, Чернігівській, Київській та Житомирській областях було відновлено доступ до безпечної води та надійних санітарних послуг.

Фінансування, залучене в 2022-2023 роках, було розроблено під багаторічні програми і, отже, також підтримуватиме заходи та витрати до 2024 року.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Постійне впровадження передових технологій, цифрових інструментів, надвеликих масивів даних та штучного інтелекту в протимінній діяльності.
- Задоволення інфраструктурних потреб уразливих громад, зокрема розташованих ближче до лінії фронту, де люди залишаються у своїх домівках.

ТЕНДЕНЦІЇ

- Відновлення інфраструктури, розчищення завалів та протимінна діяльність залишаються ключовими сферами, які потребуватимуть значних довгострокових державних і приватних інвестицій.
- Для української економіки існують значні можливості для створення національного виробництва, обслуговування та ланцюгів постачання.

ПРОБЛЕМИ

- У багатьох секторах, безпосередньо пов'язаних з відбудовою, розчищенням завалів та протимінною діяльністю, досі відсутні національні стандарти відбудови за принципом «краще, ніж було» та оновлена стратегія.
- Недостатня кількість місцевих постачальників і кваліфікованих працівників є перешкодою у процесі відбудови.

Соціальний захист

Ключовою сферою уваги ООН і уряду в 2023 році залишався аналіз і розробка реформ політики для сприяння переходу від великомасштабної гуманітарної багатоцільової грошової допомоги (660 мільйонів доларів США надано 3,9 мільйонів осіб у 2023 році) до посилення національної системи соціального захисту з метою кращого визначення пріоритетності соціальних виплат і допомоги. Ініціатива «Перехід» – інноваційне партнерство між урядом, ООН та зацікавленими сторонами в гуманітарній сфері та галузі розвитку – була формалізована відповідною Постановою у травні 2023 року та до кінця року завершила аналіз ситуації та розробила рекомендації щодо реформ політики.

Зусилля Ініціативи «Перехід» були доповнені партнерством між ООН, Міністерством соціальної політики та Пенсійним фондом України для підтримки найбільш незахищених верств населення. 374 тис. пенсіонерів, які проживають у прифронтових населених пунктах, отримали доплати, що дозволило забезпечити пенсійні виплати на рівні 3250 грн./місяць – прожиткового мінімуму в умовах спричиненого війною загострення потреб.

ООН підтримала створення Офісу реформ соціального захисту при Міністерстві соціальної політики як інвестицію в розбудову спроможності щодо реформування політики та програм на національному та місцевому рівнях. До складу Офісу входять експерти з питань соціальної політики та економічного аналізу, законодавства, цифровізації та моніторингу. Важливою реформою соціального захисту у 2023 році стало створення мультидисциплінарних команд в усіх закладах охорони здоров'я, які надають реабілітаційні послуги. Ця нова модель залучення соціальних працівників і служб призвела до ухвалення у грудні 2023 року Постанови Кабінету Міністрів України № 1285, яка передбачає обов'язкове залучення соціальних працівників до роботи стаціонарних та амбулаторних медичних закладів та визначає їхні конкретні функції в процесі реабілітації.

Ще однією важливою реформою стала ініціатива «Кращий догляд», зосереджена на забезпеченні благополуччя дітей. Програма «Кращий догляд» – це партнерство ООН та уряду, спрямоване на запобігання роз'єднанню сімей, розширення можливостей альтернативного догляду та трансформацію закладів інституційного догляду для забезпечення можливостей сімейних форм виховання для всіх дітей. Упродовж 2023 року заходи були зосереджені на забезпеченні підтримки дітей і сімей на рівні громад, зокрема раннього втручання для дітей із затримками розвитку та інвалідністю, дітей, які зазнали або стали свідками насильства та недбалого ставлення, а також дітей, яким загрожує роз'єднання з сім'єю. Крім того, ООН підтримала уряд у проведенні широкомасштабного моніторингу 2429 дітей, які перебували в закладах інституційного догляду в Україні до ескалації війни у 2022 році, але стали внутрішньо переміщеними особами через війну або біженцями за кордоном, і потребують постійного відстеження та подальшого спостереження.

Проблеми, характерні для окремих секторів, включали серйозну нестачу кваліфікованих фахівців, зокрема соціальних працівників, які відіграють вирішальну роль у наданні основних послуг. Розробки програм та методи їх реалізації необхідно було адаптувати до нового контексту. У 2024 році ООН продовжить інвестувати у зміцнення та реконструкцію систем.

726,564

осіб отримали підтримку у доступі до соціальної допомоги

2,692,661

особа отримали послуги, пов'язані з реагуванням на ґендерно зумовлене насильство, сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, експлуатацію, жорстоке поводження, торгівлю людьми та вибухи мін

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 123.9 млн

Видатки

2022 \$ 9.1 млн

2023 \$ 61.8 млн

ТЕНДЕНЦІЇ

- Зміцнення людського капіталу залежатиме від реформи національної системи соціального захисту.

ПРОБЛЕМИ

- Вплив дефіциту державного бюджету на надання соціальних послуг і виплат.
- Забезпечення надання та якості соціальних послуг у сільській місцевості.
- Постійний ризик роз'єднання з сім'єю для уразливих дітей.

Одеса, Одеська область

Липень 2023

В Одесі діти, яким довелося тікати від жахів війни, відпочивають під час заходів, організованих командами ООН з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, зокрема MOM. Втручання Росії призвело до неймовірного рівня травмування, що вплинуло на мільйони українців. Психологічні послуги є ключовими для того, щоб люди змогли психологічно відновитися і відбудувати своє життя.

Фото: MOM / Станіслав Калач

Упродовж 2023 року Національна поліція зафіксувала 291 248 фактів вчинення домашнього насильства. Різні форми ґендерно зумовленого насильства викликають серйозне занепокоєння в умовах війни, зміни ґендерних ролей і норм, зростання рівня бідності та значних проблем із психічним здоров'ям. Система ООН тісно співпрацює із зацікавленими сторонами з метою розширення муніципальних служб реагування на ґендерно зумовлене насильство у 45 муніципалітетах і громадах по всій Україні з метою підвищення доступності послуг поблизу місць проживання. Це передбачає створення комплексної мережі спеціалізованих служб підтримки, як-от безпечні місця для жінок і дівчат, мобільні бригади, кризові кімнати, притулки та денні центри, які надають консультаційні, юридичні та медичні послуги. У 2023 році за підтримки ООН 1 239 045 осіб скористалися основними послугами, пов'язаними із запобіганням, реагуванням та зменшенням ризиків ГЗН.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Реалізація урядом рекомендованих реформ політики у рамках Ініціативи «Перехід».
- Інвестування в розбудову спроможності місцевих органів влади щодо ефективного планування, бюджетування, надання та контролю послуг соціального захисту та допомоги.
- Зміцнення системи догляду.

Полтава

Вересень 2023 р

У Полтаві постраждали від сексуального та гендерного насильства, пов'язаного з конфліктом, можуть отримати медичну та психологічну підтримку, а також соціальні та юридичні послуги. ООН через UNFPA допомогла уряду створити щонайменше 11 Центрів виживання, подібних до Полтавського, у різних регіонах України.

Фото: UNFPA / Ганна Сімінко

Освіта

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило масові руйнування будівель закладів вищої освіти, шкіл і дитячих садків. Окрім руйнування освітньої інфраструктури, постійні ракетні обстріли та відсутність укриттів у школах перешкоджають регулярному відвідуванню занять дітьми.

Реагуючи на виклики, пов'язані з війною, агенції ООН спільно з партнерами працювали над забезпеченням доступу дітей до навчання в режимі онлайн, а також очного навчання. З метою підвищення якості онлайн-дистанційної освіти вчителям і учням було надано 104 тис. цифрових пристроїв, як-от смарт-екрани, ноутбуки та планшети. Забезпечення нових цифрових технологій відбулося через Глобальну освітню коаліцію, в якій ООН і уряд співпрацювали з метою успішного залучення значної підтримки від компаній приватного сектору. Надання цифрових пристроїв супроводжувалось розбудовою спроможності вчителів і учнів щодо ефективного використання технологій онлайн-навчання. В результаті кількість користувачів платформи «Всеукраїнська школа онлайн» зросла з 300 тис. у 2022 році до 700 тис. у 2023 році.

З метою підвищення безпеки очного навчання, ООН підтримала розробку проектів інклюзивних приміщень шкіл і укриттів. У 2023 році було відремонтовано та обладнано 995 шкіл і дитсадків, зокрема з облаштованими укриттями, і загалом понад 80 тис. дітей скористалися відновленою освітньою інфраструктурою. Крім інвестування у відновлення інфраструктури, ООН продовжувала надавати підтримку в розробці та реалізації заходів з охорони психічного здоров'я та благополуччя учнів і вчителів. Це передбачало розробку акредитованих курсів для вчителів і шкільних психологів. 50 000 вчителів пройшли курс навчання з цифрової педагогіки, а 13 000 приєдналися до спільноти практиків для обміну знаннями та досвідом.

У 2023 році агенції ООН у партнерстві з Міністерством освіти і науки та органами влади громад розширили зусилля щодо забезпечення харчуванням дітей шкільного віку в постраждалих від війни громадах, охопивши 50 тис. дітей шляхом надання цільової грошової допомоги для закупівлі продуктів харчування на місцевих ринках. Шкільне харчування – це потужний, економічно ефективний спосіб забезпечення поживного харчування для уразливих дітей, з одночасною підтримкою місцевого економічного розвитку. Ці зусилля були доповнені підтримкою розробки керівних принципів впровадження Національної стратегії реформування системи шкільного харчування на 2023-2027 рр. та заходів із забезпечення соціальних та поведінкових змін серед дітей, молоді та опікунів щодо здорового харчування.

ООН надала підтримку Міністерству освіти і науки у створенні Координаційної платформи партнерства та Офісу підтримки відновлення, які стали внеском у розробку національних візії і стратегії освіти і науки на 2024-2027 рр., де окреслено дев'ять стратегічних пріоритетів щодо відновлення та реформування сектору освіти і науки.

1,328,602

дітей отримали доступ до безпечного навчання

995

шкіл модернізовано для забезпечення безпечного навчання 80 000 дітей

104,000

учнів і вчителів забезпечено цифровими пристроями для забезпечення дистанційної освіти

700,000

учнів і вчителів зареєстровано на платформі «Всеукраїнська школа онлайн»

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 66.4 млн

Видатки

2022 **\$ 9.5 млн**

2023 **\$ 30.4 млн**

Харків. Харківська область.

Лютий 2024 р.

Діти відвідують заняття на одній зі станцій метро Харкова, облаштованій за підтримки ООН. Для прикладу, ЮНІСЕФ, через кілька центрів "Спільно", надає широкий спектр послуг, включаючи психосоціальну підтримку, освітні заходи та коворкінг для батьків.

Фото: ЮНІСЕФ / Олексій Філіппов

ТЕНДЕНЦІЇ

- Через військові дії забезпечення очного навчання досі неможливе у багатьох регіонах України. Освітні втрати є значними, при цьому показники серед дівчат знижуються швидше, ніж серед хлопців, а розрив між сільською та міською місцевістю значно збільшується.

ПРОБЛЕМИ

- Інтеграція українських дітей та вчителів-біженців та ВПО до системи освіти та визнання міжнародних кваліфікацій.
- Значна кількість навчальних закладів не мають укриттів, без яких вони не можуть офіційно відновити очне навчання.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Впровадження національної стратегії освіти і науки з особливим акцентом на комплексне усунення спричинених війною прогалин у знаннях і навичках.
- Ремонт та обладнання укриттів у школах з метою підтримки очного навчання.
- Зміцнення спроможності педагогів та психологів для надання психологічних та психосоціальних послуг дітям у системі освіти.

Охорона здоров'я

Крім масштабної шкоди інфраструктурі охорони здоров'я, війна спричинила руйнівний вплив на здоров'я та благополуччя людей в Україні. У 2023 році агенції ООН працювали з урядом над покращенням систем, а з надавачами послуг над покращенням обслуговування та нарощуванням спроможностей, щоб забезпечити їхнє безперервне функціонування, зосередитися на відновленні та реформах, а також боротися з неінфекційними захворюваннями.

ООН надала підтримку Уряду України у розробці та реалізації національної політики у сфері надання якісних послуг з охорони психічного здоров'я. У рамках міжвідомчої співпраці, за підтримки ООН урядом було розроблено та ухвалено важливий документ – Національну дорожню карту із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. Дорожня карта окреслює пріоритетні заходи у сфері охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки та зосереджується на конкретних уразливих верствах, як-от ветерани, ВПО, особи з інвалідністю, постраждали від ґендерно зумовленого насильства та постраждали від мін.

Крім того, агенції ООН та партнери працювали над покращенням послуг з охорони психічного здоров'я на рівні громад та сприяли деінституціалізації догляду у рамках підтримки команд з охорони психічного здоров'я на рівні громад. Понад 20 тис. працівників первинної медико-санітарної допомоги пройшли навчання з питань лікування поширених психічних розладів, 5700 медичних працівників пройшли очне навчання за Програмою дій із подолання прогалин у сфері психічного здоров'я і майже 33 тис. дітей і дорослих скористалися послугами психологічної підтримки у своїх громадах. Агенції ООН використовували інноваційні методи для інтеграції послуг з охорони психічного здоров'я в заходи із забезпечення засобів до існування, як-от програми розвитку навичок молоді, які поєднували механізми подолання стресу та підвищення обізнаності щодо психічного здоров'я.

ООН працювала з надавачами послуг над відновленням інституційної спроможності лікарень щодо надання основних послуг з охорони здоров'я. У 2023 році понад 2000 медичних закладів отримали медичне обладнання й предмети медичного призначення. Понад п'ять мільйонів матерів і дітей отримали послуги первинної медико-санітарної допомоги за програмами ООН. ООН також підтримала імунізацію та запобігання спалахам інфекційних захворювань, а також протидію онкологічним та неінфекційним захворюванням. За цей час Міністерство охорони здоров'я отримало підтримку щодо збільшення охоплення вакцинацією ВПО. ООН надала підтримку п'яти лабораторіям щодо отримання обладнання для реагування на поліомієліт та посилення діагностичних можливостей для реагування на надзвичайну ситуацію через спалах поліомієліту у 2023 році.

ООН також підтримала застосування інновацій у сфері медичних послуг і медичних технологій в Україні. З появою багатьох стартапів у приватному секторі, які працюють над інноваційними рішеннями у сфері протезування, виникла потреба у посиленні контролю та гарантії якості. ООН надає уряду технічну експертну допомогу щодо аналізу та прийняття рішень у цій новій технологічній царині. Агенції ООН також підтримують 3-D друк і виготовлення протезів кінцівок.

 2,110
закладів охорони здоров'я отримали обладнання й предмети медичного призначення

 105,576
дітей отримали планові щеплення в ранньому віці

 5,067,901
матерів і дітей отримали послуги первинної медико-санітарної допомоги

Дніпро,
Дніпропетровська область

Вересень 2023 р

Ольга Мальцева, заступник директора з питань якості медичного обслуговування, показує приміщення бомбосховища обласного медичного центру здоров'я сім'ї в Дніпрі, яке відремонтували за підтримки ЮНІСЕФ.

Фото: ЮНІСЕФ /
Ігор Козінський

Важливим кроком для покращення сексуального та репродуктивного здоров'я, а також зменшення захворюваності на рак шийки матки було включення вакцини проти ВПЛ до Національного календаря щеплень. Триває перегляд Національної стратегії боротьби з онкологічними захворюваннями та Національного плану боротьби з онкологічними захворюваннями; ООН надала підтримку в закупівлі ліків для лікування онкологічних захворювань з метою удосконалення онкологічної допомоги в Україні.

ТЕНДЕНЦІЇ

- Розширення доступності послуг з охорони психічного здоров'я на рівні громад, які мають супроводжуватись ефективними механізмами забезпечення якості.
- З 2022 по 2023 рік кількість осіб з інвалідністю збільшилась на 7,4%, водночас забезпечення відповідних послуг, доступності і подолання стигми залишаються без уваги.

ПРОБЛЕМИ

- Вплив дефіциту державного бюджету на надання медичної допомоги.
- Через відсутність коштів і перехід багатьох медичних працівників у військовий сектор виникають труднощі у сфері профілактики і лікування неінфекційних захворювань, ВІЛ/СНІДу та туберкульозу.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Впровадження Стратегії реформування системи охорони здоров'я, з особливим акцентом на фінансуванні охорони здоров'я та підтримці надання основних послуг.
- Визначення нових програмних підходів до встановлення зв'язків між інтеграцією осіб з інвалідністю, охороною психічного здоров'я та реінтеграцією ветеранів.
- Покращення доступності та використання даних про уразливі верстви з метою удосконалення планування та бюджетування в національній системі охорони здоров'я

Продовольча безпека

У 2023 році через наслідки війни сільські домогосподарства по всій Україні були змушені припинити або скоротити сільськогосподарську діяльність. ООН продовжувала надавати підтримку фермерам і сільським домогосподарствам з метою забезпечення продовольчої безпеки та підтримки самозабезпечення, особливо в громадах, розташованих за 50 кілометрів від лінії фронту. Насінням картоплі та овочів було забезпечено 64320 домогосподарств; 10 мільйонів доларів США грошової допомоги на сільськогосподарські ресурси було надано понад 33 400 домогосподарствам; комплекти для розведення птиці отримали 7300 домогосподарств. У результаті 80% домогосподарств повідомили про збільшення споживання білка та більш різноманітне харчування.

Для утримання худоби та птиці забезпечено 11,2 тонни комбікормів для 70312 домогосподарств. У результаті 77% домогосподарств-одержувачів повідомили про збільшення ліквідності завдяки економії витрат на корм для тварин, що дозволило їм придбати більше молодняку для вирощування та збільшити виробництво та споживання економії витрат.

Підтримку було також надано малому і середньому агробізнесу. Понад 6000 виробників отримали 5744 метричних тонн насіння зернових культур (кукурудзи, соняшнику, гороху, ярого ячменю та ярої пшениці), в результаті чого було оброблено понад 26 тис. га угідь і забезпечено можливість виробництва 94 тис. метричних тонн пшениці, що є достатнім для задоволення річних споживчих потреб понад 888 тис. осіб.

ООН надала генератори 78 агропідприємствам у дев'яти областях з метою забезпечення продовження переробки харчових продуктів під час тривалих відключень електроенергії у 2023 році. Забезпечення стабільного енергопостачання в галузях рибиництва, аквакультури, переробки продукції тваринного та рослинного походження і роботі пекарень у сільських громадах забезпечило продовження виробництва, продовольчу безпеку, робочі місця і доходи. У громадах, розташованих поблизу лінії фронту, продовження функціонування таких малих підприємств було критично важливим для забезпечення продовольством найбільш уразливих верств населення.

Діяльність ООН у сфері зберігання зерна триває з моменту ухвалення Національної стратегії щодо підтримки зберігання зерна у 2022 році. У 2023 році 1947 рукавів для зберігання зернових, загальна місткість яких становить 389 400 метричних тонн зерна, було видано 83 фермерам. Крім того, 64 оператори послуг отримали 102 комплекти обладнання, які включають один навантажувач, один розвантажувач і один бункер-перевантажувач зерна в рукави. Кожен комплект призначений для обслуговування 292 користувачів зернових рукавів.

5,959,200

метричних тонн зерна і насіння олійних культур у нових або відремонтованих сховищах

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 62.8 МЛН

Видатки

2022 \$ 36.9 МЛН

2023 \$ 8.6 МЛН

UNOPS

UNECE

ТЕНДЕНЦІЇ

- Сектор сільського господарства залишається однією із галузей, які зазнали найбільших шкоди та збитків, спричинених війною. Це впливає не лише на продовольчу безпеку України, а й на глобальну продовольчу безпеку.

ПРОБЛЕМИ

- Існують серйозні довгострокові негативні наслідки для сільськогосподарського виробництва, спричинені окупацією орних земель, забрудненням мінами, зниженням якості зерна, збільшенням логістичних і транспортних витрат, відсутністю доступу до експортних маршрутів і втратою прибутку агропідприємств.

Кам'янка Харківської області

Вересень 2023 р

Російське вторгнення змусило Тетяну втекти з дому та залишити свою ферму в березні 2022 року. Їй вдалося повернутися через рік, тільки щоб дізнатися, що її земля забруднена мінами та іншими вибухонебезпечними залишками війни. Вона ще могла б вирощувати трохи фруктів, але цього було б недостатньо. Її було обрано для отримання підтримки від ВПП та ФАО, щоб безпечно відновити роботу на своїй фермі, і зараз вона оптимістично налаштована, вірючи, що її село повернеться до життя.

Фото: WFP / Антуан Валлас

У рамках ініціативи «Зерно з України» 130 тис. метричних тонн українського зерна було передано для проведення гуманітарних операцій ООН в Ефіопії, Сомалі та Ємені, зокрема 86 тис. метричних тонн зерна надав безпосередньо Уряд України. Ініціатива дозволила надати вкрай необхідну гуманітарну продовольчу допомогу країнам, які переживають серйозну продовольчу кризу, незважаючи на спричинені війною проблеми з експортом. ООН також підтримала відбудову та модернізацію Ізмаїльського річкового порту з метою збільшення експорту українських продовольчих товарів через р. Дунай та підтримки ланцюжка створення вартості агробізнесу.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Розширення підтримки фермерів, сільських домогосподарств, малого та середнього агробізнесу, зокрема шляхом надання грантів, сільськогосподарських ресурсів і нових технологій.
- Підтримка системи транспорту та логістики з метою забезпечення доставки української сільськогосподарської продукції на світові ринки.

Засоби до існування та підтримка приватного сектора

Упродовж 2023 року ООН продовжувала надавати підтримку малим і середнім підприємствам як ключовим суб'єктам, які сприяють місцевому економічному розвитку та відновленню громад. Структури ООН надавали підтримку приватному сектору у формі грантів, бізнес-тренінгів, коучингу і наставництва, технічної допомоги, пов'язаної з експортом, логістикою, електронною комерцією та сертифікатами якості, залучення діаспори для виходу на нові ринки та сприяння торгівлі з Україною.

У м. Львів створено Центр для переміщеного бізнесу та надано підтримку двом виробникам протезних виробів та реабілітаційного обладнання, які переїхали з регіонів, постраждалих від війни. Наразі ці підприємства надають підтримку Національному реабілітаційному центру «Незламні» та надають пацієнтам послуги швидкої адаптації.

Підприємства, які отримували підтримку на початку 2022 року щодо переїзду зі Сходу України, також отримали підтримку у 2023 році щодо відновлення присутності та діяльності на Сході, а також постачання товарів і послуг громадам, які інакше б не отримали послуг. Значним обмеженням для приватного сектора у 2023 році було забезпечення надійного електропостачання з огляду на широкомасштабні атаки Росії на критичну інфраструктуру. ООН забезпечила малі і середні підприємства у прифронтових населених пунктах генераторами, щоб вони могли продовжувати роботу.

Впровадження заходів, спрямованих на розвиток людського капіталу, зокрема професійну підготовку і навчання підприємництва, а також ярмарки вакансій було розширено у 2023 році з акцентом на жінок, ВПО та осіб з інвалідністю. Одним із прикладів є програма професійної перепідготовки, у рамках якої було створено мережу із 30 закладів професійної освіти (ПТО) у 20 містах у шести областях, яка залучила 57 менторів з 50 підприємств. У програмі взяли участь 506 учасників, з них 45% – жінки. Учасники набули нових навичок у 23 професіях; 65% із них влаштувалися на нову роботу.

Медіа-бізнес у прифронтових громадах також отримав підтримку з метою забезпечення функціонування та важливого джерела інформації для місцевих громад. Понад 100 друкованих та цифрових ЗМІ отримали підтримку щодо управління бізнесом, гранти та генератори. Підтримка надавалася працівникам культури: 55 переміщених митців були працевлаштовані у 13 приймаючих установ для продовження роботи.

6 центрів медіа солідарності по всій країні (Харків, Дніпро, Запоріжжя, Київ, Львів, Івано-Франківськ) було підтримано та 200 журналістів отримали грошові гранти, щоб підтримати їх засоби до існування та можливість продовжувати працювати.

2,145

малих і середніх підприємств скористалися можливостями щодо розбудови спроможності та вдосконалення навичок, отримання грантів та (або) покращення доступу до ринків

318,353

особа скористалася можливостями щодо вдосконалення навичок і отримання доходів

1,105

робочих місць створено або збережено

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 62.2 млн

Видатки

2022 \$ 26 млн

2023 \$ 31.7 млн

ТЕНДЕНЦІЇ

- У 2023 році приватний сектор продемонстрував вражаючу стійкість в умовах енергетичних обмежень і переміщення населення.

ПРОБЛЕМИ

- Невідповідність між відкритими вакансіями та кваліфікацією шукачів роботи існує і матиме негативні наслідки за відсутності реагування у рамках комплексної стратегії розвитку людського капіталу.
- Неоплачувана праця жінок у секторі догляду є ключовим фактором, котрий негативно впливає на їх участь у робочій силі.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Розвиток людського капіталу та підвищення продуктивності праці, інклюзивності та соціальної згуртованості, приділяючи особливу увагу молоді, жінкам, ВПО, особам з інвалідністю та реінтеграції ветеранів.
- Розвиток сектора догляду та забезпечення доступності робочих місць.

Закупівлі ООН задля підтримки місцевого економічного зростання

Масштаби руйнувань в Україні настільки великі, що відбудова та відновлення не можуть фінансуватися за рахунок лише національних та міжнародних бюджетних коштів. Підтримка приватного сектору в Україні, а також залучення міжнародних приватних інвестицій залишаються критично важливими. У 2022 році ООН витратила понад 300 мільйонів доларів США через державні підприємства в Україні, а у 2023 році ця сума зросла до понад 585 мільйонів доларів США.

З метою збільшення частки закупівель через українські підприємства, протягом 2023 року ООН організувала два ярмарки постачальників у м. Київ та м. Одеса для підвищення обізнаності українського малого та середнього бізнесу про те, як подавати заявки на участь у тендерах та закупівлях ООН. Понад 1000 українських підприємств взяли участь у цих ярмарках, включно з цільовими малими підприємствами, очолюваними жінками.

Власниця пекарні в м. Миколаїв Альона взяла участь у ярмарку та поділилася власним досвідом та набутими уроками з іншими власниками українських підприємств щодо того, як готувати технічні та фінансові пропозиції для участі у закупівельних тендерах ООН, оскільки вона успішно уклала контракт з ООН на виробництво хліба. Наприкінці 2022 року її пекарня ледве виживала через відсутність електропостачання, спричинену атаками Росії на енергетичну інфраструктуру, і зниження попиту, викликаного переміщенням населення з регіону. Новий

контракт з ООН сприяв значному збільшенню обсягів виробництва та допоміг пекарні зберегти бізнес, розширити виробництво та створити нові робочі місця.

Хліб із цієї миколаївської пекарні був критично важливим елементом ланцюга поставок, який забезпечував життєво необхідну продовольчу допомогу мешканцям Миколаївської та Херсонської областей, де багато сімей протягом 2022 та 2023 років не мали доступу до електроенергії чи газу для приготування їжі. У червні 2023 року, коли десятки тисяч українців були переміщені та постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської ГЕС та масштабної повені, пекарня змогла збільшити обсяги виробництва, щоб ООН мала можливість розподіляти продукти харчування серед постраждалого населення.

Нині в пекарні Альони працює 300 працівників, 60% з яких – жінки.

Заглядаючи у майбутнє, ООН працює над тим, щоб укласти контракти з більшою кількістю малих підприємств у прифронтових громадах з метою покращення забезпечення товарів і послуг для уразливих громад, стимулювання створення робочих місць і надання допомоги ближче до місць, де вона потрібна. Ярмарки постачальників заплановані на 2024 рік у м. Дніпро та м. Харків.

Енергетика і навколишнє середовище

У 2023 році ООН була ключовим партнером уряду у процесі відновлення пошкодженої енергетичної інфраструктури та підготовки до нового опалювального сезону. Російські ракетні удари по енергетичній інфраструктурі протягом зими 2022-2023 рр. призвели до того, що багато громад залишилися без електроенергії та опалення. ООН підтримала реконструкцію, децентралізацію та модернізацію теплоенергетичного комплексу. Це передбачало надання 39 котлів на біопаливі для об'єктів критичної інфраструктури, як-от школи, лікарні, громадські центри, муніципальні та державні установи. Такі котли стануть значущим внеском у портфель відновлюваних джерел енергії в Україні, завдяки використанню відходів поширених в Україні культур (зерно, соняшник, ріпак, деревина). У семи областях з біомаси було вироблено 20 тис. кВт теплової енергії.

ООН також надала підтримку уряду у модернізації системи централізованого теплопостачання шляхом переходу від великих централізованих муніципальних газових котельень до менших, децентралізованих, сучасних та енергоефективних систем на рівні громад. Збудовано 10 децентралізованих газових теплоцентралей, які виробляють 19,6 МВт теплової енергії. ООН також сприяла будівництву 13 нових децентралізованих районних когенераційних установок. Когенерація – це одночасне виробництво електричної й теплової енергії. Переваги таких установок включають нижчі експлуатаційні витрати, покращену самозабезпеченість і скорочення викидів CO2 на 30%. Когенераційні установки також забезпечували опалення шкіл і лікарень взимку через ту саму енергосистему, яка постачала питну воду. Енергоефективність таких районних когенераційних установок становить 95%, на відміну від старих установок, які вони замінили, які були енергоефективними лише на 35%.

ООН також закупила та транспортувала в Україну два нових автотрансформатори (330 кВ, 220 МВА) для забезпечення передачі електроенергії з високовольтних ліній до місцевих розподільчих мереж, забезпечила ремонт кабельної системи для підключення генераторів великої потужності до локальних мереж, сприяла пілотному запуску восьми нових заводів з виробництва питної води, оснащених сонячними панелями, та підтримала модернізацію та оновлення 44 старих муніципальних котельень для забезпечення енергозбереження. Загалом понад шість мільйонів людей скористалися новою енергетичною інфраструктурою.

Було забезпечено значне посилення інституційної спроможності Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження щодо дотримання стандартів ISO в системах енергетичного менеджменту; також надано технічну допомогу для підтримки функціонування Фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації. Цей Фонд у майбутньому стане важливим механізмом збільшення енергозбереження, підвищення енергоефективності, забезпечення економічної конкурентоспроможності та екологічного відновлення.

В умовах нестабільної роботи енергетичної системи ООН забезпечила підтримку бізнесу і промисловості щодо підвищення енергоефективності та енергозбереження з метою зміцнення стабільності обмежених

335,272

домогосподарствам проведено ремонт і технічне обслуговування систем центрального опалення

520

рішень впроваджено щодо забезпечення сталого енергопостачання та енергозбереження

6 МЛН

осіб користуються новою, модернізованою або відремонтованою енергетичною інфраструктурою

Залучено у 2022-2024 рр.

\$ 132.8 МЛН

Видатки

2022 **\$ 3.7 МЛН**

2023 **\$ 73.7 МЛН**

енергетичних запасів. Промислові партнери, які пройшли сертифікацію ISO з енергетичного менеджменту, визначили понад 30 мільйонів кВт-год енергозбереження на рік. ООН також співпрацювала з АБ «Укргазбанк» над створенням Фонду гарантування кредитів, який у 2023 році надав перші кредити промисловим підприємствам для підвищення енергоефективності.

Упродовж 2023 року навколишньому середовищу було завдано значної шкоди внаслідок війни. ООН здійснювала відповідний моніторинг, зокрема у рамках оцінки наслідків руйнування греблі Каховської ГЕС. Незворотної шкоди було завдано лісам, ґрунтам, рослинам і тваринам, що матиме довгостроковий вплив на екосистеми і здоров'я людей. ООН співпрацює з громадським об'єднанням екологічного моніторингу для моніторингу наслідків війни. Обмін даних забезпечується на рівні громад, експертів, проводяться дистанційне зондування та геопросторовий аналіз. Онлайн картування відображає пошкодження промислових об'єктів, критичної інфраструктури та природоохоронних територій, лісові пожежі, затоплені території та інші наслідки війни. Платформа Ecodozor є загальнодоступною і має на меті сприяння застосування заснованого на фактичних даних підходу до екологічного відновлення та відбудови.

ПРІОРИТЕТИ НА 2024 РІК:

- Будівництво децентралізованої та сучасної системи генерації енергії, підвищення енергоефективності та збільшення використання відновлюваних джерел енергії, особливо генерації сонячної енергії.
- Врахування екологічних міркувань у національних та субнаціональних планах відновлення та відбудови.

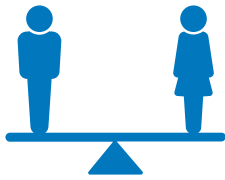
ТЕНДЕНЦІЇ

- Забезпечення опалення та електропостачання стабілізувалося в більшості регіонів країни. Доступ до енергоресурсів досі ускладнений у прифронтових громадах.
- Обсяг екологічної шкоди, заподіяної війною, продовжує невпинно зростати і матиме вплив на майбутні покоління.

ПРОБЛЕМИ

- Дефіцит необхідного людського капіталу та навичок для забезпечення екологічного відновлення та сучасних енергетичних рішень, особливо на субнаціональному рівні.

Гендерна рівність і права людини

Гендерна рівність і розширення прав та можливостей жінок

Упродовж 2023 року ООН надавала підтримку Уряду України в ухваленні ключових програмних документів та законодавчих актів у сфері гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок. Зокрема, було ухвалено Стратегію подолання гендерного розриву в оплаті праці (з Оперативним планом дій) та зміни до низки нормативно-правових актів, пов'язаних із запобіганням та реагуванням на гендерно зумовлене насильство в рамках зусиль України щодо приведення національного законодавства у відповідність до Стамбульської конвенції. Уряд також створив Платформу забезпечення гендерного мейнстримінгу та інклюзії у відновленні для покращення стратегічного діалогу з активістками жіночого громадянського суспільства та руху за гендерну рівність.

ООН безпосередньо співпрацювала з жіночими організаціями громадянського суспільства і ромськими жіночими громадськими організаціями з метою розширення врахування гендерних аспектів та принципів недопущення дискримінації в програмах відновлення. Новостворений Фонд відновлення українських громад передбачає врахування гендерної рівності як наскрізного програмного принципу всіх інвестицій.

Через Жіночий фонд миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF) 34 організаціям громадянського суспільства, очолюваним жінками, було виділено 8,5 мільйонів доларів США, відтак WPHF став одним із найбільших феміністських фондів в Україні. Завдяки цьому фінансуванню понад 39 тис. жінок і дівчат отримали гігієнічні набори, ліки, юридичну допомогу, психологічну підтримку та направлення до інших основних служб. WPHF також сприяв економічному відновленню та забезпеченню засобів до існування для жінок, особливо для жінок-ВПО та сільських мешканок.

Права людини

У 2023 році ООН активно сприяла інтегруванню міжнародних стандартів у сфері прав людини та гуманітарних стандартів в українське законодавство.

ООН сприяла розробці змін до Національної стратегії у сфері прав людини, які спрямовані на вирішення проблем, що виникли після повномасштабного вторгнення. Після затвердження Президентом України оновленої Національної стратегії у сфері прав людини ООН продовжить працювати з Міністерством юстиції над розробкою нового Плану дій у сфері прав людини на 2024-2026 рр.

У вересні та грудні Верховна Рада прийняла зміни до законодавства щодо прав національних меншин в Україні. ООН надала Верховній Раді аналіз відповідності українського законодавства про національні меншини міжнародним стандартам у сфері прав людини. Кілька наданих ООН рекомендацій сприяли значному покращенню дотримання мовних прав національних меншин в Україні.

5. Партнерство та фінансування задля відновлення

Конференція з питань відновлення України 2023 (URC 2023) зібрала низку зацікавлених сторін у м. Лондон для предметного обговорення і висловлення підтримки процесам відновлення та реформ в Україні. Багато агенцій ООН взяли участь у конференції та надали підтримку співорганізаторам щодо включення до програми питань інклюзивного відновлення громад та впливу війни на людей. Агенції ООН відігравали організаторську роль на діловому ринку, об'єднуючи партнерів з приватного сектору, надавали підтримку партнерам з громадянського суспільства та громад щодо організації поїздки до м. Лондон та забезпечення значущої участі в обговореннях, а також організували паралельні заходи з питань ґендерно-чутливого відновлення, прозорості, підзвітності, та піклування про дітей.

Координація відновлення. Партнери з розвитку продовжували збиратися протягом 2023 року у форматі групи очільників співробітництва (НОС) під співголюванням ЄС та ООН з метою сприяння зусиллям Уряду України у сфері відбудови, відновлення та реформ. У 2023 році ця група приділяла особливу увагу адвокації продовження реформи децентралізації та посиленню інституційної спроможності місцевих органів влади щодо очолювання ініціатив з відновлення громад. Міністерство відновлення наприкінці року затвердило нову Дорожню карту децентралізації, розпочало оновлення Державної стратегії регіонального розвитку та співпрацює з НОС через Координаційну раду з питань регіональної політики міністерства.

Фонд відновлення українських громад. У червні 2023 року на Лондонській Конференції з питань відновлення України ООН та Міністерство відновлення презентували новий Фонд відновлення українських громад, покликаний створити умови для повернення українців у рідні домівки та до звичного життя.

Першим вкладником Фонду став Уряд Данії, до якого приєдналися уряди Люксембургу і Південної Кореї. У грудні 2023 року Керівний комітет Фонду під головуванням Координаторки системи ООН в Україні та Віце-прем'єр-міністра з питань відновлення виділив перші стратегічні асигнування на суму майже 5 мільйонів доларів США уразливим громадам Сумської області на впровадження заходів, спрямованих на розвиток сільського господарства та місцевий економічний розвиток, тоді як у рамках протимінної діяльності 1,25 мільйона доларів США було виділено на підтримку

забезпечення інфраструктурних потреб Державної служби України з надзвичайних ситуацій з метою посилення розмінування громад.

Фонд відновлення українських громад інвестує у відбудову житла, енергетики, соціальної інфраструктури, розмінування, підтримку засобів до існування та місцевий економічний розвиток у поєднанні з цільовим посиленням спроможності щодо надання основних послуг та залучення громад. Комплекс таких заходів забезпечує створення сприятливих умов для відновлення громад та повернення людей до звичного життя.

“ООН не пропускає з уваги гуманітарні потреби, проблеми та щоденні атаки, які значно впливають на цивільне населення. Водночас ми бачимо, що люди хочуть повернутися до своїх громад, де це можливо. Саме тому було започатковано Фонд відновлення – щоб забезпечити важливий поштовх для відбудови житла та інфраструктури та розмінування, а також створення нових засобів до існування та підтримки економічного розвитку громад, які постраждали від російського вторгнення», – зазначила Координаторка системи ООН в Україні Деніз Браун. «Я вдячна урядам, які вже зробили внесок у Фонд, і закликаю інших приєднатися до цієї важливої ініціативи.»

Деніз Браун

Координаторка системи ООН в Україні

6. Набуті уроки

Нексусний підхід. Процес відновлення в Україні не є лінійним. Незважаючи на те, що у 2023 році відбувся ключовий перехід до відновлення, ситуація залишається непередбачуваною та складною і потребує застосування адаптивного підходу. Гуманітарні заходи, зусилля з відновлення, розвитку та соціальної згуртованості впроваджуються паралельно, і їх необхідно об'єднувати та планувати спільно. Такий нексусний підхід вийшов на передній план у 2023 році та буде центральним елементом зусиль ООН у 2024 році.

Політичні реформи. Уряд України має високу мотивацію щодо зміцнення власних систем та спроможності і визнає ООН ключовим стратегічним партнером для консультування щодо політики. У 2023 році з урядом було налагоджено масштабну співпрацю з метою впровадження ключових політичних реформ на основі правозахисного підходу та підходу, за якого «ніхто не залишиться поза увагою». Оскільки уряд і ЄК планують завершити розробку платформи переговорів щодо *acquis* у 2024 році, технічні рекомендації ООН стосовно досягнення прогресу у виконанні завдань, передбачених ЦСР, є більш актуальними, ніж будь-коли, навіть незважаючи на триваючу війну.

Громадянське суспільство. В Україні громадянське суспільство є ключовим учасником адвокації інклюзивного відновлення та розвитку, забезпечення нагляду і підзвітності уряду й інших партнерів. Йдеться про широкий спектр організацій, як-от організації захисту прав жінок, Ради ВПО, молодіжні організації, організації осіб з інвалідністю та багато інших. Взаємодія ООН з громадянським суспільством має вирішальне значення для зміцнення його спроможності брати значущу участь у прийнятті рішень, контролювати дотримання та захищати права людини, брати участь в

адвокації політики та організуватися для забезпечення інклюзивного відновлення.

Координація. Ефективна, очолювана національними органами структура координації зусиль з відновлення має вирішальне значення; в ній також повинен використовуватись нексусний підхід. За відсутності національної стратегії відновлення, координаційні структури критично важливі для забезпечення узгодженості зусиль усіх партнерів з розвитку.

Інституційна спроможність на субнаціональному рівні. Реформа децентралізації в Україні означає, що ключовим у процесі відновлення є партнерство на місцевому рівні. Необхідно залучати органи влади громад, громадські організації та місцеві малі підприємства, а розбудова спроможності на місцевому рівні є ключовим елементом інклюзивного відновлення громад. ООН є одним із єдиних партнерів, які фізично присутні в громадах по всій країні, і має використовувати свою присутність для підтримки зміцнення спроможності місцевих партнерів.

Фото: Артем Познанський/ ПРООН

7. Ключові напрями діяльності ООН в Україні у 2024 році

У 2024 році в діяльності ООН в Україні зберігається акцент на наданні життєво важливої допомоги, визначеної у Плані гуманітарного реагування на 2024 рік, а також на реалізації пріоритетів відновлення громад, забезпеченні довгострокових рішень і зміцненні систем, як зазначено у Перехідній рамковій програмі ООН для України на 2024 рік та відповідно до пріоритетів Уряду України у сфері відновлення.

Упродовж 2024 року ООН також працюватиме з урядом над п'ятирічною Рамковою програмою співробітництва на 2025-2029 роки, яка узгоджується з національними пріоритетами та Цілями сталого розвитку.

Спільні зусилля ООН у 2024 році будуть зосереджені на інклюзивному відновленні громад та розвитку людського капіталу.

Інклюзивне відновлення громад

Інвестиції базуватимуться на керованих громадами, заснованих на фактичних даних, інклюзивних процесах планування, у рамках яких буде визначено пріоритети та потреби всіх членів громади, включно з маргіналізованими та (або) уразливими верствами населення. Ініціативи у сферах житла, енергетики, розмінування, соціальної та критичної інфраструктури та місцевого економічного розвитку супроводжуватимуться постійною розбудовою спроможності місцевих органів влади, залученням громад та підтримкою реформи децентралізації. Враховуючи масштаби переміщення населення, зусилля ООН також будуть спрямовані на те, щоб в основі відновлення громад були довгострокові рішення, а також на сприяння соціальній інтеграції та згуртованості.

Фото: ПРООН

Людський капітал

Відновлення України залежить від її народу. Спільні зусилля ООН у 2024 році зосереджуватимуться на сприянні застосуванню комплексного підходу до розвитку людського капіталу – інвестиціях у людський розвиток з метою забезпечення того, щоб усі люди в Україні могли робити свій внесок у відновлення, відбудову та реформи та отримувати від них користь.

Структури ООН посилять спільну роботу у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, охорони психічного здоров'я, догляду, інтеграції осіб з інвалідністю, ВПО, осіб, які повернулися і ветеранів, ґендерної рівності і розширення прав і можливостей жінок, зменшення регіональних нерівностей і підтримки сільських домогосподарств. Усі ці складові мають вирішальне значення для орієнтації людського капіталу України на економічне зростання, інтеграцію в ЄС та досягнення Цілей сталого розвитку.

Цілеспрямовані інвестиції передбачають пріоритетні політичні реформи для створення стійких систем і забезпечення доступу до послуг, розвиток навичок для створення інклюзивної робочої сили, яка має спроможність і ресурси для просування відновлення й реформ, та національну демографічну стратегію, яка враховує реалії переміщення населення України.

Додаток 1

Ключові результати гуманітарного реагування у 2023 році

У 2023 році гуманітарні потреби в Україні продовжували поглиблюватись по всій країні, особливо в прифронтових громадах, оскільки війна спричинила подальші руйнування, переміщення та величезні страждання. У відповідь Організація Об'єднаних Націй разом із міжнародними та національними гуманітарними неурядовими організаціями, урядом України та місцевими волонтерськими мережами продовжили нарощувати свої операції з метою створення ефективної та скоординованої гуманітарної відповіді.

Щоб задовольнити зростаючі потреби, ООН разом з партнерами впровадили План гуманітарного реагування (HRP) на 2023 рік. Цей план було організовано навколо двох основних стратегічних цілей: надання принципової та своєчасної міжгалузевої життєво необхідної допомоги та забезпечення доступу до основних послуг для внутрішньо переміщених осіб, непереміщених осіб та репатріантів, що гарантують їхню безпеку та гідність. Загалом у кластерах план зосереджувався на наданні життєво необхідної допомоги 11,1 мільйонам людей. Виходячи з HRP, зимовий план реагування на 2023-2024 роки був запущений у другій половині року для підтримки раннього втручання для забезпечення теплих, безпечних і гідних умов життя для постраждалих людей протягом другої зими після вторгнення Російської Федерації в Україну.

Протягом року гуманітарні партнери надавали допомогу, яка включала ремонтні матеріали, воду, засоби гігієни та санітарії, продукти харчування, теплий одяг, паливо для обігрівання, медичне приладдя, освітні послуги, юридичні послуги, психосоціальну підтримку та інші послуги захисту, включаючи реагування на проблеми гендерно зумовленого насильства. Використання готівки в гуманітарному реагуванні, включаючи секторальну та багатоцільову грошову допомогу, було наріжним каменем стратегії гуманітарного реагування в Україні. До грудня 2023 року Організація Об'єднаних Націй та її гуманітарні партнери охопили 11 мільйонів людей і залучили майже 70 відсотків від необхідних 3,9 мільярдів доларів США. Гуманітарна допомога у 2023 році залишалася оперативною та гнучкою для реагування на непередбачені надзвичайні ситуації, такі як руйнування Каховської дамби на початку червня. Також 1,7 мільйона

людей отримали спеціальну допомогу взимку для протидії наслідкам безперервних атак, у тому числі зимових атак на енергетичну та критичну інфраструктуру, коли температура по всій Україні падає нижче нуля.

Крім запровадження регулярних програмових багатогалузевих заходів у пріоритетних місцях, були також організовані спільні міжвідомчі конвої, щоб дістатися до людей, які залишилися у прифронтових районах. Протягом року ООН та її партнери організували загалом 107 таких конвоїв, доставивши необхідні товари до майже 400 000 людей. Незважаючи на активізацію співпраці, в ході якої близько 600 організацій брали участь у координації гуманітарної допомоги в 2023 році, включаючи понад 400 національних НУО, гуманітарні операції стикались із значними викликами. У 2023 році 227 інцидентів вплинули на гуманітарну діяльність, включно з насильством проти працівників гуманітарних служб і пошкодженням гуманітарних об'єктів. Щонайменше 15 працівників гуманітарної служби загинули, ще 35 отримали поранення. Обмеження гуманітарного доступу ще більше ускладнили реагування, особливо в районах, окупованих Російською Федерацією.

Завдяки щедрості донорів, гуманітарна допомога в Україні отримує приблизно 70 відсотків із необхідних 3,9 мільярдів доларів США для ПГР на 2023 рік. Крім того, у 2023 році Український гуманітарний фонд, найбільший у світі Об'єднаний фонд на базі країни (СВРПФ), відіграв важливу роль у фінансуванні термінових заходів впродовж року. Зокрема, у відповідь на руйнівні наслідки другого року війни, Фонд під керівництвом Координаторки з гуманітарних питань розподілив 181 мільйон доларів США за трьома асигнуваннями.

Гуманітарна спільнота продовжувала шукати шляхи, щоб зробити гуманітарну допомогу більш швидкою, гнучкою та локалізованою. Значним кроком у цьому напрямку став перехід до розробки спільного плану гуманітарних потреб і реагування (HNRP) у 2024 році, що забезпечує надійну оцінку гуманітарних потреб разом з відповідно сформульованим планом реагування. Серед ключових пріоритетів були зусилля щодо поглиблення участі місцевих партнерів та підзвітності перед постраждалими людьми у центрі реагування. Пріоритетною була також підтримка взаємодії з партнерами з розвитку шляхом,

зокрема, паралельної розробки HNRP 2024 та Перехідної рамкової програми розвитку на 2024 рік.

Спільні зусилля ООН, партнерських організацій і волонтерських груп, підтримані значним фінансуванням, допомогли охопити мільйони нужденних, незважаючи на складність ситуації, викликану війною, яка продовжувала руйнувати Україну.

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, зверніться до огляду гуманітарного реагування та фінансування в Україні, щоб дізнатися про основні досягнення у 2023 році.

ЛЮДИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДОПОМОГИ

НАДАНО ДОПОМОГУ* (січень - грудень)

% НАДАНО ДОПОМОГУ

Групи населення, яким надано допомогу

	ПЛАНУЄТЬСЯ НАДАТИ ДОПОМОГУ	НАДАНО ДОПОМОГУ	% НАДАНО ДОПОМОГУ
ВПО	3,8 млн	4,0 млн	>100%
Непереміщені люди	4,8 млн	5,2 млн	>100%
Люди, які повернулися до місць проживання	2,5 млн	1,9 млн	75%

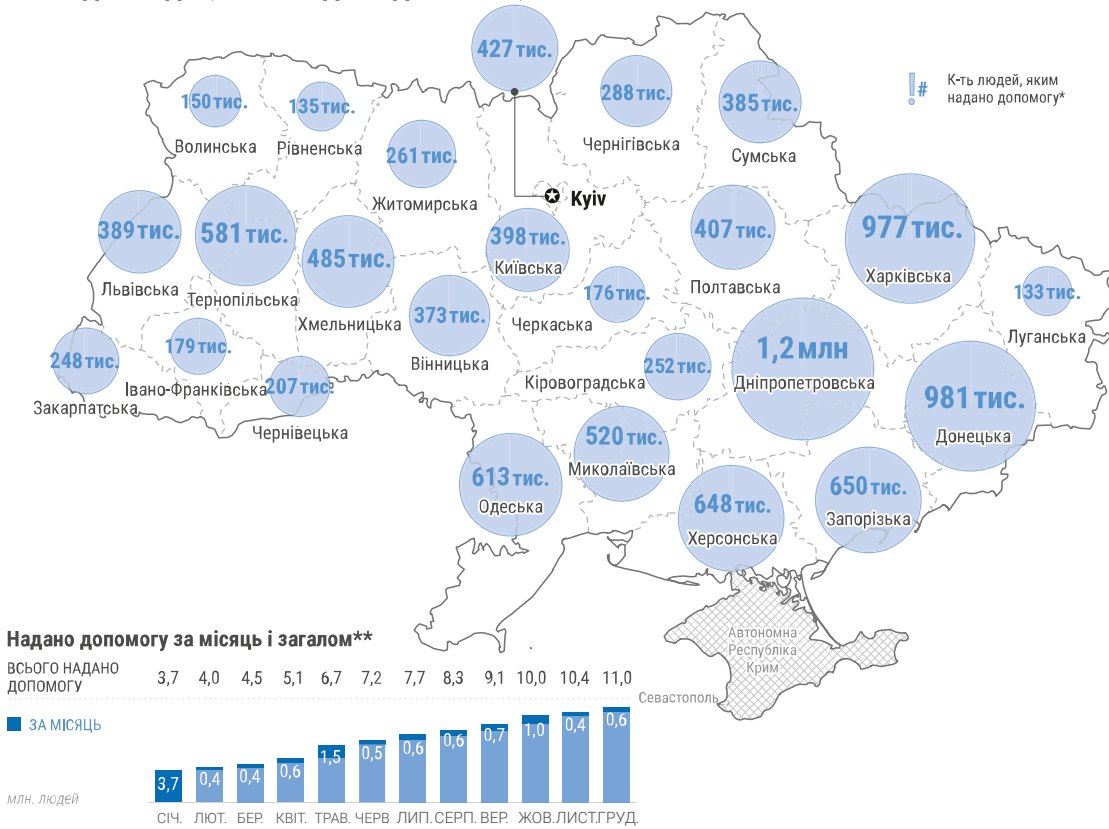
599
ООРГАНІЗАЦІЙ

ННУО	407
МНУО	126
Уряд	24
Інші	23
ООН	10
Міжнар. орг.	6
Приватні	3

РОЗПОДІЛ ЛЮДЕЙ, ЯКИМ НАДАНО ДОПОМОГУ, ЗА КЛАСТЕРАМИ

КЛАСТЕР/СЕКТОР	ПЛАНУЄТЬСЯ НАДАТИ ДОПОМОГУ	НАДАНО ДОПОМОГУ	ПЛАНУЄТЬСЯ	НАДАНО	% НАДАНО ДОПОМОГУ
Координація та управління об'єктами розміщення ВПО (МКП)	0,4 млн	89 тис.			22%
Освіта	2,7 млн	2,5 млн			93%
Продовольча безпека та засоби до існування	5,4 млн	4,1 млн			77%
Охорона здоров'я	7,8 млн	7,6 млн			97%
Захист	4,4 млн	2,2 млн			51%
Захист дітей	3,0 млн	3,0 млн			99%
Гендерно зумовлене насильство (ГЗН)	1,2 млн	1,6 млн			>100%
Протимінна діяльність	3,0 млн	1,2 млн			40%
Житло та непродовольчі товари	3,3 млн	4,0 млн			>100%
Вода, санітарія та гігієна	7,6 млн	6,8 млн			89%
Багатоцільова грошова допомога	4,4 млн	3,9 млн			88%

РОЗПОДІЛ ЛЮДЕЙ, ЯКИМ НАДАНО ДОПОМОГУ, ЗА ОБЛАСТЯМИ

ОГЛЯД ФІНАНСУВАННЯ ПГР ЗА КЛАСТЕРАМИ

Цифри в дол. США

КЛАСТЕР/СЕКТОР	ВИМОГИ	ФІНАНСУВАННЯ ОТРИМАНО	% ВИКОНАННЯ	ДЕФІЦИТ ФІНАНСУВАННЯ
Координація та управління об'єктами розміщення ВПО (МКП)	31,2 млн	\$2,1 млн	7%	\$29,2 млн
Освіта	154,5 млн	\$109,4 млн	71%	\$45,1 млн
Продовольча безпека та засоби до існування	993,9 млн	\$427,0 млн	43%	\$566,9 млн
Охорона здоров'я	307,4 млн	\$236,6 млн	77%	\$70,8 млн
Захист	165,6 млн	\$119,5 млн	72%	\$46,1 млн
Захист дітей	165,1 млн	\$43,9 млн	27%	\$121,2 млн
Гендерно зумовлене насильство (ГЗН)	64,9 млн	\$21,5 млн	33%	\$43,3 млн
Протимінна діяльність	99,6 млн	\$46,7 млн	47%	\$52,9 млн
Житло та непродовольчі товари	525,1 млн	\$234,3 млн	45%	\$290,8 млн
Вода, санітарія та гігієна	452,4 млн	\$187,2 млн	41%	\$265,2 млн
Багатоцільова грошова допомога	958,6 млн	\$731,2 млн	76%	\$227,4 млн
Координація/Логістика/Екстрені телекомунікації	27,3 млн	\$38,9 млн	>100%	-
Кілька секторів/Не повідомляється/Не визначено	-	\$500,9 млн	-	-

UNITED NATIONS
UKRAINE

ukraine.un.org

twitter.com/UN_Ukraine

facebook.com/UnitedNationsUkraine

instagram.com/un_ukraine/